

УДК 796:504

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ВИМІРУ «НОРМИ» З
ФІЗИЧНОГОВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ**

Г.П. Грибан , О.В. Ободзінська

*Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика
Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна*

*Житомирський національний агроекологічний університет, Старий бульвар, 7,
Житомир, 10008, Україна*

В сучасній психолого-педагогічній літературі зустрічається достатньо значний обсяг інформації щодо формування концептуальних засад розвитку особистості, в першу чергу, необхідно виділити проблеми, що спрямовані на розробку засобів, методів та форм

педагогічного впливу, які забезпечують цілісність системи навчання і виховання, яка не завжди має об'єктивні оцінки виміру ефективності свого функціонування.

Паралельно із занепадом і відродженням фізичного виховання у вищих навчальних закладах України йшов неспинний процес розвитку теоретико-методичних, психолого-педагогічних, фізіолого-гігієнічних і валеологічних засад фізичного виховання як вузівської дисципліни. При цьому теоретичні та методологічні розробки українських учених у галузі фізичного виховання і спорту не поступалися досягненням зарубіжних науковців. З'явилася велика кількість спеціальної літератури (в основному перекладної) і журналів, які розкривали проблеми рухової активності, оздоровчої індустрії, вказували на перспективні шляхи кардинальної перебудови системи фізичного виховання, приведення її у відповідність до реальних потреб людини. Проте цей процес перебігав стихійно, поза системою державного регулювання розвитку галузі фізичної культури і системи вищої освіти [2]. У 2015 році Міністерство освіти і науки України взагалі намагалося ліквідувати навчальну дисципліну «Фізичне виховання» як обов'язкову в вищих навчальних закладах.

Вивчення психолого-педагогічних аспектів таких глобальних проблем, як навчання, особистість, діяльність, розвиток, регуляція, саморегуляція тощо, найчастіше і найбільш драматично стикається з необхідністю виявити, висвітлити глибинні причини та рушії психічного функціонування, а, отже, «зануритися» в індивідуальне та унікальне. Тому кожен викладач часто стикається з тим, що студентові неможливо реально допомогти, кваліфіковано і якісно, використовуючи одні й ті самі засоби, застосовуючи один певний метод - майже жодна реальна навчальна проблема не лягає точно в рамки якогось одного підходу. З іншого боку, кожен викладач знає з досвіду, що в роботі слід дотримуватися певної лінії, вчити студента за певною схемою [3].

Спроба структурувати з психологічної точки зору процес фізичного виховання і поведінку особистостей найчастіше здійснюється через поняття «норма». Проблема норми у психологічній літературі постає принаймні у трьох аспектах: норма як предмет дослідження; норма та співвідносні з нею поняття в контексті самого процесу наукового дослідження, тобто як момент самосвідомості, та норма як поняття правил професійної поведінки. За даними Г.В. Куценка [3], в основу дослідження норми покладені такі основні смислові поняття: 1) норма як норматив, тобто еталон (ідеал, взірць): набір конкретних параметрів діяльності, поведінки, рис тощо; 2) норма як імператив, тобто акцентування моменту обов'язковості виконання, дотримання певних умов, порушення норми передбачає відповідні санкції; 3) статистичний аспект норми, що реалізується через побудову варіаційного ряду - «вихід» даного явища за межі «інтервалу нормальності» не інтерпретується як порушення правил і не передбачає санкцій; 4) наступне значення - це «фізіологічна норма», тобто дистинкція «норма-патологія», яка найчастіше базується на статистичному уявленні («поведінка, що відхиляється»); 5) концепт норми як вказівки на умови, за яких здійснюється певна діяльність чи виявляються певні властивості. Концепт норми тісно пов'язаний з поділом явищ на «хороші» чи «погані».

У фізичному вихованні студентів практикуються нормативні способи кількісної оцінки результатів поставлених завдань. Терміни «норма», «норматив» визначають певну міру (величину), прийняту за уніфікований показник того, що повинно бути досягнуте в результаті діяльності [1, 2]. Сукупність норм - це послідовні сходинки до досягнення результатів, від початкового до граничного. Якщо норми відповідають можливостям студентів та умовам їх реалізації, то слугують найкращим орієнтиром на шляху до мети. Норми мають і контрольно-оціночне значення: за їх виконанням або невиконанням можна міркувати про те, як реалізуються поставлені завдання; про ефективність застосовуваних у фізичному вихованні засобів і методів; про те, наскільки засоби, що застосовуються, можуть впливати на динаміку фізичного розвитку і фізичної підготовленості студентів.

Викладені положення дають можливість вивчати певні явища, починаючи розглядати їх з найбільш розвиненої, класичної форми («норми-еталона»), а вже після накопичення певного масиву знань можна розгалужувати пошуки у бік встановлення закономірностей у конкретній

сфері діяльності, зокрема в фізичному вихованні, а саме: розвитку фізичних якостей, загальної фізичної підготовленості, рухової активності, спортивного результату тощо.

Література:

1. *Годик М. А.* Система общеевропейских тестов для оценки физического состояния человека / М. А. Годик, В. К. Бальсевич, В. Н. Тимошкин // Теория и практика физической культуры, 1994.-№5, 6.-С. 24-32.
2. *Грибан Г.П.* Соціальні та духовні виміри особистості студента у фізичному вихованні та спорті / Г. П. Грибан // Спортивний вісник Придністров'я: наук.-теорет. журнал Дніпропетровського держ. ін.-ту фіз. кул. і спорту, 2007. - № 2-3. - С. 78-81.
3. *Куценко Г. В.* Норма і нормативний підхід У психологічному дослідженні / Г. В. Куценко // Духовність і художньо-естетична культура. Аналітичні розробки, пропозиції наукових та практичних керівників: міжвід. наук. зб. - К.: НДІ «Проблем людини», 2000. - Т. 17. - С. 177-181.